

• **تولد:** سال ۱۳۲۱ق برابر با ۱۲۷۹ش.
• **وفات:** سال ۱۴۱۷ق برابر با ۱۳۷۵ش.
• **اساتید:** میرزا علی آقا خلخالی، حاج سیدعلی نجفی، شیخ علی گنبدی، سیدعلی عبر ^{رحمته الله} .
• **آثار علمی:** حواشی بر قواعد انصاری، حواشی بر متاجر شیخ، شرحی بر مجموعه حاج ملاهادی سبزواری، رساله‌ای در معرفت نفس، رساله‌ای در برکات و مشتهیات قرآن مجید، رساله‌ای درباره حضرت مهدی ^{عجل الله تعالی فرجه} ، رساله‌ای در تعقیبات نماز، رساله‌ای در فضیلت روز جمعه و رساله‌ای در رد صوفیه.
• **تولد:** فقیه عالی‌قدر، عارف فرزانه و اسوه علم و تقوا آیت‌الله تالهی ^{رحمته الله} در شب جمعه پنجم شَوال سال ۱۳۲۱ق (برابر با ۱۲۷۹ش) در خانواده‌ای روحانی در همدان متولد شد. والد معظم ایشان، آیت‌الله شیخ مرتضی تالهی همدانی، خود در تقوا، فقا‌هت، حکمت، فلسفه و عرفان صاحب‌نظر و از بزرگان عصر به‌شمار می‌رفت.

• **مراحل کسب دانش:** او که تنها فرزند ذکور خانواده بود، پس از ارتحال پدرش، سرپرستی خانواده را بر عهده گرفت و همین امر باعث شد که نتواند به شهرهای دیگر هجرت نموده و در مراکز علمی آن زمان حاضر و کسب علم نماید؛ اما با جدیت تمام و همت عالی‌ه در شهر همدان به کسب علم و دانش پرداخت. او دروس مقدمات و سطح حوزه را نزد پدر و عموی خود گذراند و سپس سال‌های متمادی به تحصیل و تدریس در مدرسه زنگنه همدان مشغول شد. علاوه بر این، از بزرگانی که در گوشه و کنار شهر می‌زیستند، بهره گرفت. از مهمترین اساتید او مرحوم آیت‌الله حاج میرزا علی‌آقا خلخالی ^{رحمته الله} بود که او خود از محصلین حوزه نجف و مورد اعتماد سیدابوالحسن اصفهانی و میرزای نائینی ^{رحمته الله} بود. آیت‌الله تالهی از محضر این استاد خود، بهره‌های فراوانی برده و با وی مأنوس بود و در بیشتر اوقات در نماز جماعت ایشان حاضر می‌شد. او همچنین از مرحوم آیت‌الله حاج سیدعلی نجفی که از شاگردان میرزا آخوند ملاحسینقلی همدانی ^{رحمته الله} بود، استفاده نمود. آیت‌الله تالهی علاوه بر تحصیلات فقهی و اصولی و ... در تحصیل معارف توحیدی و سلوکی، سال‌ها در محضر آیات شیخ علی گنبدی و سیدعلی عبر که از شاگردان ملاحسینقلی همدانی به‌شمار می‌رفتند، حاضر شد.

• **در کلام دیگران:** بزرگان زیادی درباره ایشان جملات مهمی گفته‌اند که نشان از جایگاه خاص علمی و اخلاقی ایشان دارد که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم: حضرت آیت‌الله بهجت ^{رحمته الله} در مورد ایشان فرموده بودند: ایشان مایه برکت برای این شهر (همدان) است. قدر ایشان را آیندگان خواهند دانست.

از فقیه متخلق و ربانی مرحوم ملاعلی معصومی همدانی نقل شده است که ایشان گفته بود: ایشان(آیت‌الله تالهی) سلمان زمان هستند. گاهی بلا به همدان نزدیکی می‌شود؛ ولی به احترام حاج شیخ هادی[تالهی] از شهر دور می‌شود.
• **آثار قلمی:** آثار ایشان را می‌توان به دو دسته تقسیم نمود: دسته اول؛ تألیفاتی که ایشان با قلم خود در محور یک موضوع خاص و مشخصی به رشته تحریر درآورند که عبارتند از: حواشی بر قواعد انصاری، حواشی بر متاجر شیخ، شرحی بر مجموعه حاج ملاهادی سبزواری، رساله‌ای در معرفت نفس، رساله‌ای در برکات و مشتهیات قرآن مجید، رساله‌ای درباره حضرت مهدی ^{عجل الله تعالی فرجه} ، رساله‌ای در تعقیبات نماز، رساله‌ای در فضیلت روز جمعه و رساله‌ای در رد صوفیه. دسته دوم؛ مجموعه نوشتارهای ایشان که به اهتمام فرزند گرامی ایشان جمع‌آوری و در موضوعات مختلف منتشر شده است که عبارت است از:

هادی ۱. شامل هزار و یک کلام (طی ۱۹۳ سند در سال ۱۳۹۲ چاپ و نشر یافته است)؛
هادی ۲. در موضوع ولایت علی و ائمه معصومین ^{علیهم السلام} ؛
هادی ۳. در موضوع عقاید دینی؛
هادی ۴. در معرفت نفس؛
هادی ۵. دستورها؛
هادی ۶. در مطالب متفرقه؛
هادی ۷. در ادعیه؛
هادی ۸. در نماز؛

هادی ۹. شامل سخنرانی‌هایی که اغلب در مساجد بعد از اقامه نماز جماعت صورت گرفته است.

• **کوچ به سرای ابدی:** فقیه عارف، عالم عامل آیت‌الله محمدهادی تالهی، سرانجام در ۲۶ آذر ۱۳۷۵ شمسی مصادف با پنجم شعبان ۱۴۱۷ قمری (۹۶ سالگی) بر اثر کھولت سن درگذشت و در باغ بهشت همدان دفن شد.

سلام علیه یوم ولد ویوم مات ویوم بیعت حیاً.

مدیر حوزه علمیه خراسان، با اشاره به توانمندی دیگر ادیان در عرصه زبان و تسلط هر طلبه حداقل به چند زبان زنده دنیا، گفت: تسلط به چند زبان زنده دنیا، می‌تواند سبب شود تا مبلغان در عرصه گفت‌وگوهای مشترک بین ادیان بدرخشند و موفق عمل کنند.

به گزارش خبرگزاری حوزه در مشهد، حجت‌الاسلام والمسلمین علی خیاط، مدیر حوزه علمیه خراسان، ضمن اشاره به سفر صورت‌گرفته به واتیکان به‌منظور شرکت در گفت‌وگوهای بین ادیانی، گفت: همکاری‌های مشترک آموزشی با مراکز علمی پاپ، آورده‌های ارزشمندی خواهد داشت.

وی ضمن اشاره به ظرفیت‌های حوزه علمیه خراسان و دانشگاه‌های پاپ در بستر مطالعات علمی و دینی و کتب موجود در دو مرکز، عنوان کرد: در حال حاضر کتاب‌هایی در کتابخانه‌های آنان از تراث مکتوب مسلمانان در قالب نسخ خطی مانند کتاب مربوط به حضرت زینب ^{علیها السلام} وجود دارد که شاید در کتابخانه‌های اسلامی ما کمتر باشند و یا ده‌ها و صدها نسخه از کتب اسلامی، از دوره جنگ‌های صلیبی دوره حکومت عثمانی به جای مانده‌اند که بایستی با ایجاد بسترهای همکاری و ارتباطات گسترده‌تر، تعدادی از آن‌ها را به کتابخانه آستان قدس انتقال داد و زمینه آن را فراهم کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین خیاط با اشاره به آمادگی برای ایجاد بستر گفت‌وگوهای تاریخی، دینی و تمدنی، خاطرنشان کرد: حوزه علمیه خراسان، با بهره‌مندی از طلاب

امام جمعه کرمانشاه

مبلغان به قشر جوان و نوجوان بیشتر توجه کنند

نماینده ولی‌فقیه در استان کرمانشاه گفت: ارتباطات اجتماعی بسیار مهم و تأثیرگذار است و باید تمرکز تبلیغ بر قشر جوان و نوجوان باشد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب‌الله غفوری، در نشست مبلغان ایام فاطمیه، اظهار کرد: اعزام مبلغ در استان، دچار رخوت شده است و نیازمند برنامه‌ریزی جدی و منسجم در این زمینه هستیم. نماینده ولی‌فقیه در استان کرمانشاه، با بیان اینکه ارتباطات اجتماعی بسیار مهم و تأثیرگذار است و باید تمرکز تبلیغ بر قشر جوان و نوجوان باشد، گفت: استان

مدیر و معاونان حوزه علمیه خواهران استان یزد در جمع طلاب مدرسه علمیه تخصصی فاطمة الزهرا ^{علیها السلام} اردکان حضور یافتند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین محمد کارگر شورکی مدیر حوزه علمیه خواهران استان یزد در جمع طلاب مدرسه علمیه تخصصی فاطمة‌الزهرا ^{علیها السلام} اردکان، با اشاره به حدیث قدسی «یا أَخْمَدُ! لَوْلَاکَ لَمَّا خَلَقْتُ الْأَفْلاکَ وَلَوْلَا عَلِی لَمَّا خَلَقْتُکَ وَلَوْلَا فَاطِمَةُ لَمَّا خَلَقْتُکَما؛ ای احمد! اگر تو نبودی، افلاک را خلق نمی‌کردم و اگر علی نبود، تو را خلق نمی‌کردم و

مدیر حوزه علمیه خراسان

تسلط به زبان‌های زنده از الزامات گفت‌وگوهای بین ادیانی است

توانمند و مستعد، این ظرفیت را دارد که این گفت‌وگوها اینجا نیز شکل بگیرند.

طلاب و مبلغان حوزه

به زبان‌های روز دنیا مسلط باشند

مدیر حوزه علمیه خراسان، با اشاره به توانمندی دیگر ادیان در عرصه زبان و تسلط هر طلبه حداقل به چند زبان زنده دنیا، گفت: هیأت‌های ایرانی حاضر در زبان را آشنا بودند؛ اما آنان به بیش از چهار زبان ایتالیایی، پاپی، انگلیسی و عربی مسلطند و می‌توانند، در عرصه

رهبری بارها تأکید فرموده‌اند که ائمه جمعه باید با مردم ارتباط مستقیم داشته باشند و برای روشن‌تر شدن این موضوع، توصیه کرده‌اند که به خانه‌های مردم بروید، روی فرش‌های‌شان بنشینید و زیر سقف‌شان حضور پیدا کنید.

مدیر حوزه علمیه خواهران استان یزد

حرف و کار طلبه باید برای مردم منفعت داشته باشد

کشور فرانسه، از طلبه‌ها خواست، خود را در جوانی به قانون‌مند بودن و منظم بودن عادت دهند تا در آینده نیز بتوانند قانون‌مند و منظم باشند.

وی در پایان با بیان روایت امام حسن ^{علیه السلام} که فرمودند: «نابودی مردم در سه چیز است: تکبر و حرص و حسادت؛ زیرا تکبر، باعث نابودی دین است و ابلیس به‌سبب همین خصلت لعنت شد، آزمندی دشمن جان است و به‌واسطه همین خوی، آدم از بهشت رانده شد و بر حسادت، راهنمای به سوی بدی و نابکاری است و بر اثر همین حسادت بود که قایل، هابیل را کشت»، تواضع را موجب مقبولیت و تکبر را موجب منفوریت بیشتر دانست.

گفتنی است، در این بازدید مدیر و معاونان حوزه علمیه خواهران استان یزد با طلاب، اساتید، هیأت امنا و معاونان مدرسه علمیه تخصصی فاطمة‌الزهرا ^{علیها السلام} اردکان دیدار و گفت‌وگو کردند.

گفت: یکی از رمزهای پیشرفت طلاب در هر عرصه‌ای، مطالعه جانبی در کنار درس حوزوی است که البته این مطالعه باید به‌صورت هدفمند و تخصصی صورت بگیرد؛ زیرا مطالعه هدفمند می‌تواند به بهبود کیفیت یادگیری و افزایش بهره‌وری کمک کند.

وی خاطرنشان کرد: در رشته‌های انفرادی، ۱۸۸ نفر از طلاب به مرحله استانی راه یافته‌اند که در تاریخ ۸ آذرماه در رشته شنا، در استخر باغ غدیر و دومیدانی، در سالن زیتون به رقابت خواهند پرداخت و سایر رشته‌ها نیز، در سالن مجتمع آموزش‌های کاربردی برگزار می‌شود. مسئول واحد فرهنگی حوزه علمیه اصفهان بیان کرد: این مسابقات فرصتی مناسب برای تقویت روحیه رقابت و همبستگی بین طلاب و روحانیون استان اصفهان به‌شمار می‌رود و امید است که با برگزاری این رویداد، شاهد ارتقای سطح ورزشی و فرهنگی در بین طلاب باشیم.

دارت، طناب‌کشی، تیراندازی، دومیدانی،

آمادگی جسمانی، فوتبال دستی، تنیس روی میز، تیراندازی در سطح مدارس علمیه استان اصفهان برگزار شد.

سعادت خاطرنشان کرد: در مرحله استانی، ۴۰۲ نفر از طلاب، موفق به راهیابی به مسابقات استانی نهایی شدند که از این تعداد، ۱۹ تیم منتخب فوتبال در تاریخ‌های ۸ و ۹ آذرماه در سالن‌های کمال و زیتون و سالن سلامت حصه به رقابت خواهند پرداخت و همچنین، ۹ تیم منتخب والیبال از سطح مدارس، در سالن این‌سینا به مصاف یکدیگر خواهند رفت.

نفر در رشته‌های تیمی خبر داد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، مرتضی سعادت، مسئول واحد فرهنگی حوزه علمیه اصفهان، اظهار کرد: دهمین دوره مسابقات ورزشی طلاب و روحانیون حوزه علمیه استان اصفهان، به یاد سردار شهید حاج قاسم سلیمانی و شهیدان حجج اسلام ردانی‌پور و عاشوری در دو مرحله سطح مدارس علمیه و استانی برگزار می‌شود که مرحله اول مسابقات، از ابتدای آبان‌ماه سال جاری آغاز شد.

وی افزود: این مسابقات با حضور ۳۵۵ نفر از طلاب در رشته‌های مختلف انفرادی از جمله

شرکت بیش از

۷۰۰ نفر از طلاب

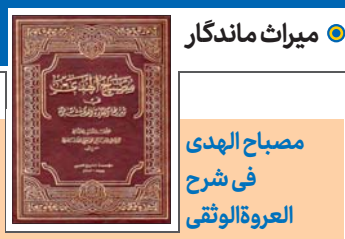
در دهمین دوره

مسابقات ورزشی

حوزه علمیه

استان اصفهان

• میراث ماندگار

مصباح الهدی

فی شرح

العروة الوثقی

کتاب شریف عروة‌الوثقی تألیف فقیهه عظیم‌الشان سید محمدکاظم یزدی طباطبایی ^{رحمته الله} که سالیان دراز است مورد مداقه و تحقیق اهل علم می‌باشد، تعلیقات و شروح بسیاری بر آن نگاشته شده است که از جمله شروح قابل استفاده و مهم آن، کتاب شریف مصباح‌الهدی فی شرح العروة‌الوثقی می‌باشد که توسط عالم ربانی و فقیه عالی‌قدر مرحوم آیت‌الله شیخ محمدتقی املی ^{رحمته الله} در دوازده جلد به‌رشته تحریر درآمده است.

آیت‌الله محمدتقی املی پس از آن‌که در تهران ساکن شد، به اصرار عده‌ای از فضلا و طلاب، درس خارج فقه را آغاز نمود و حاصل تدریس این درس، مکتوبات ایشان بود که تحت عنوان مصباح‌الهدی فی شرح العروة‌الوثقی نگاشته است که از ابتدای کتاب‌الطهاره آغاز می‌شود و تا پایان کتاب‌الحج را شامل می‌شود. این فقیه عالی‌قدر در این شرح، به ذکر مدارک، مسائل، اقوال و اخبار مناسب مباحث کتاب عروه، همچنین تنقیح مباحث اصولی آن پرداخته است.

نکته قابل توجه در این اثر ارزشمند فقهی، تنقیح و تبیین مسائل اصولی در ضمن مباحث فقهی می‌باشد.

آیت‌الله سیدرضی شیرازی در این رابطه می‌گفت: «وقتی آیت‌الله املی در تهران ساکن شدند، ما به ایشان اصرار کردیم، درس خارج اصول برگزار کنند که ایشان گفتند: درس فقه را آغاز می‌کنیم و در ضمن مباحث فقهی، اصول نیز می‌گوییم. از این جهت کتاب مصباح‌الهدی حائز اهمیت است.

• **ساختار**

همان‌طور که اشاره شد، کتاب مصباح‌الهدی کتابی است به روش فقه استدلالی و با استناد به آیات، روایات و با بهره‌گیری از دیدگاه فقه‌ای امامیه در دوازده جزء از طهارت تا بحث حج در ۱۲ جلد ادامه یافته است.

• **گزارشی از محتوا**

جلد اول پیرامون احکام آب‌ها و اقسام آنها می‌باشد. نگارنده در این قسمت، به احکام آب مضاف، آب جاری، آب راکد، آب کر، آب باران، آب چاه و آب مشکوک به نجاست اشاره نموده و احکام آب مستعمل مورد استفاده را نیز بیان می‌نماید. آن‌گاه به احکام نجاسات پرداخته و نجاست بول، غائط، منی، مردار، سگ، خوک، کافر، شراب، عصیر عنبی، آب جو و عرق شتر نجاست‌خوار و عرق جنب از حرام را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و ادله نجاست آنها را بررسی می‌کند. در ادامه نگارنده، به بحث در باره احکام مربوط به کیفیت پاک‌کردن اشیای نجس پرداخته و حکم ملاقات با شیء نجس با شیء پاک و تطهیر آن را بازگو نموده و ادله شرعی مربوط به آنها را نیز ذکر می‌نماید.

در جلد دوم از این مجموعه فقهی، ادامه مباحث مربوط به طهارت و نجاست مطرح شده و شرایط کسب طهارت در نماز و مکان و لباس نمازگزار و وجوب ازاله نجاست از این دو موضع بیان شده است. احکام نماز خواندن در مساجد، معابر یهودیان و کلیسای مسیحیان، احکام لمس قرآن کریم و تربت امام حسین ^{علیه السلام} و احکام مربوط به موارد بخشیده‌شده نجاست در لباس نمازگزار از دیگر مباحث ارائه‌شده در این بخش از کتاب می‌باشد. در بخش دیگری از کتاب، احکام مظهرات بیان شده و شرایط مطهر بودن (پاک‌کننده بودن) آب، مورد بحث و بررسی فقهی قرار گرفته و فروعات مربوط به چگونگی پاک کردن اجسام نجس به‌وسیله آب بیان می‌گردد.

و اما جلد آخر این مجموعه، از دو بخش تشکیل یافته است: بخش اول آن، شامل مقدمه تحقیق است و در ادامه مقدمه ناشر و هم‌چنین شرح حال مؤلف کتاب و تألیفات وی بررسی شده است. این تحقیق توسط احمد میرخانی صورت گرفته و شرح حال مؤلف، توسط ضیاءالدین آملی فرزند مؤلف تنظیم گردیده است. قسمت دوم، آخرین جلد کتاب، تتمه بحث حج است که در دوازده فصل به کلیه مباحث حج از ادامه شروط حج، نیابت، اقسام و مواقیت افعال بحث کرده است. این کتاب در زمان حیات مؤلف به چاپ رسیده بود و در سال‌های اخیر، توسط موسسه التاریخ‌العربی در بیروت تجدید چاپ شد.